

Wojciech Góralski, Ginter Dzierżon, *Niezdolność konsensualna do zawarcia małżeństwa kanonicznego. Kan. 1095, nn. 1-3 KPK*, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego 2001, ss. 468.

Sobór Watykański II w *Konstytucji dogmatycznej o Kościele* (nr 48), omawiając świętość małżeństwa i rodziny, stwierdził, iż „głęboka wspólnota życia i miłości małżeńskiej ustanowiona przez Stwórcę i unormowana Jego prawami, zawiązuje się przez przymierze małżeńskie, czyli przez nieodwołalną osobistą zgodę. W ten sposób aktem osobowym, przez który małżonkowie wzajemnie się sobie oddają i przyjmują, powstaje z woli Bożej instytucja trwała także wobec społeczeństwa. Ten święty związek, ze względu na dobro tak małżonków i potomstwa, jak i społeczeństwa, nie jest uzależniony od ludzkiego sądu. Sam bowiem Bóg jest twórcą małżeństwa obdarzonego różnymi dobrami i celami”. Prawodawca kościelny również w kan. 1057 § 1 KPK z 1983 r. mówi, iż małżeństwo stwarza zgoda stron między osobami prawnie do tego zdolnymi, wyrażona zgodnie z prawem, której nie może uzupełnić żadna ludzka władza. W § 2 sprecyzowana małżeńska zgoda jest aktem woli, którym mężczyzna i kobieta w nieodwołalnym przymierzu wzajemnie się sobie oddają i przyjmują w celu stworzenia małżeństwa. Stąd zgoda małżeńska stanowi fundament legislacyjny w obszarze *consensus matrimonialis*.

W ramach podjętych studiów nad kościelnym prawem małżeńskim ukazała się publikacja W. Góralskiego i G. Dzierżona, zgłębiając treść niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa kościelnego, rozpracowując normę kan. 1095 KPK, wraz z jej 3 numerami. Temat publikacji został wyjaśniony w samym podtytule „Kan. 1095,

nn. 1-3 KPK”, który poświęcony został problematyce orzecznictwa Roty Rzymskiej w sprawach prowadzonych z tytułów wad zgody małżeńskiej w określonym przedziale czasowym.

Opracowane dzieło składa się z 6 rozdziałów, stanowiąc zwartą całość. Pierwszy rozdział, autorstwa W. Góralskiego, stanowiący wprowadzenie w zagadnienie, zajmuje się zgodą małżeńską jako aktem konstytuującym związek małżeński. W drugim rozdziale przedstawiono genezę kan. 1095 Kodeksu Jana Pawła II z 1983 r., z kontekstem historycznym norm prawnych, autorstwa G. Dzierżonia. Z kolei w trzecim rozdziale (G. D.) omówiono zagadnienie braku wystarczającego używania rozumu (kan. 1095, n. 1). W rozdziale czwartym zaś (W. G.) umieszczono komentarz do normy dotyczącej poważnego rozeznania oceniającego (kan. 1095, n. 2), ustalając terminologię, kryteria niezdolności oraz objaśnienie normy w okresie przed promulgacją kodeksu w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. W rozdziale piątym (W. G.) wyjaśniono problematykę niezdolności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich z przyczyn natury psychicznej (kan. 1095, n. 3), szeroko interpretując pojęcie, przedmiot i właściwości oraz przyczyny niezdolności podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich. Ostatni rozdział, szósty, wykracza poza obszar komentarza do normy omawianej kwestii prawa małżeńskiego i zawiera kwintesencję kwestii dowodzenia sądowego niezdolności psychicznej do zawarcia małżeństwa (W. G.) jako użyteczność w sądownictwie kościelnym.

Opublikowana praca stanowi ważną pozycję. Wzbogaca wyniki badawcze do normy kan. 1095, nn. 1-3 Kodeksu Prawa Kanonicznego, ukazując jego rozumienie w legislacji posoborowej, która jest jedną z najtrudniejszych, choć najczęściej stosowanych w wyrokach sądowych. Zamieszczone aneksy zawierają wykaz bibliograficzny źródeł i literatury, jak też bibliografię prac na temat niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa. Monografię wzbogaca również spis wyroków Roty Rzymskiej wydanych w sprawach dotyczących niezdolności konsensualnej oraz wykaz przyczyn natury psychicznej występujących w wyrokach rotalnych.

Publikacja *Niezdolność do zawarcia małżeństwa kanonicznego. Kan. 1095, nn. 1-3 KPK* Wojciecha Góralskiego i Gintera Dierżona

---

szczególnie jest przydatna dla sędziów i osób zatrudnionych w sądownictwie kościelnym w rozstrzyganiu sporów o nieważność małżeństwa z tytułów dotyczących zgody małżeńskiej. Komentarze i orzecznictwo Roty Rzymskiej w znacznej mierze ułatwiają korzystanie z zamieszczonych przykładów pracy kościelnego wymiaru sprawiedliwości.

ks. Stanisław Tymosz